

Удосконалення змісту читацької діяльності учнів 3-4 класів (за результатами констатувального експерименту)

*В. О. Мартиненко, кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу
початкової освіти імені О.Я. Савченко*

Відповідно до Технічного завдання та індивідуального плану роботи на 2023 рік, аналітико-констатувальний етап дослідження передбачав вивчення особливостей читацької діяльності учнів 3-4 класів в умовах воєнного стану, зокрема, вивчення змін, які відбулись у становленні дітей-читачів за останні роки, їх читацьких уподобаннях; дослідження якості читання та розуміння школярами художніх та інформаційних текстів. За результатами та узагальненням проведеної роботи було виокремлено проблемні питання, а також сформульовано пропозиції, врахування яких буде сприяти підвищенню рівня окремих складників змісту читання школярів, а саме:

- у зв'язку із зниженням в учнів кількісних та якісних показників читацької грамотності, особливої уваги потребує виділення у структурі уроків часу на розвиток продуктивних прийомів навички читання;

- в умовах повномасштабної збройної агресії у шкільній практиці має посилитися увага до ретельнішого добору, а також збільшення питомої ваги змісту дитячих творів для уроків читання, роботи з дитячою книжкою та сімейного читання з погляду трансляції в них досвіду національно-патріотичного виховання, а також розроблення цікавих форм взаємодії з ними учнів у контексті розвитку патріотичних мотивів, активної участі школярів у різних заходах, присвячених цій проблематиці;

- під час добору навчальної дитячої літератури важливо обов'язково враховувати критерії, окреслені в Державних санітарних нормах і правилах «Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей», у зв'язку з ускладненням останніми роками сучасних текстів для молодших школярів за лексичним складом, синтаксичною структурою, непоодинокими випадками недотримання в дитячих паперових медіа гарнітури шрифту, якості паперу, друк тексту на кольоровому фоні, що є неприпустимим для книжкових видань цієї вікової категорії читачів;

- актуальним для сьогодення постає питання ширшого включення до кола читання учнів 3-4 класів видань двомовних книжок – книжок-білінгвів. Такі видання для дітей уможливають читання текстів паралельно українською, англійською чи іншою іноземною мовою, дадуть змогу залучати юних читачів до нового мовного середовища, розширювати їхній словниковий запас іншомовною лексикою;

- -з метою підготовки молодших школярів до подальшого систематичного навчання в наступних класах, ширшої популяризації серед учнів, а також збільшення питомої ваги у навчальному процесі потребує література нон-фікшн (інформаційні тексти, енциклопедії, довідники з різних галузей знань тощо).

- під час опрацювання інформаційних текстів у 3-4 класах доцільно посилити роботу з дослідження побудови їх змісту, формування й розвитку умінь розуміти особливості таких текстів, їх відмінність від художніх, умінь працювати з ними як з цілісністю; створювати навчальні ситуації, де б учні давали аргументовані, обґрунтовані відповіді на поставлені запитання, спираючись на наукові факти, винаходи і відкриття, оперуючи науковою термінологією, поданою в текстах;

- як показали результати дослідження, у процесі роботи з текстами різних видів, виникає потреба у приділенні більшої уваги розвитку умінь, які передбачають: розуміти умову завдання, його складників; володіти прийомами перечитування тексту; здійснювати пошук, об'єднувати (узагальнювати) текстову інформацію, розташовану в різних частинах тексту; вербальну і графічну інформацію; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між одиницями тексту; відрізняти головне від другорядного; інтерпретувати, інтегрувати окремі повідомлення тексту; давати розгорнуту відповідь; оцінювати інформацію крізь призму власного життєвого досвіду; робити висновки і т. ін.